

**Gemeente
Amsterdam**

Bezoekadres
Nieuwe Achtergracht 100
1018 WT Amsterdam

Postbus 2200
1000 CE Amsterdam
www.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 2200, 1000 CE Amsterdam

Derya de Laat-Deveci en Gert Jan Bakker
Namens

Datum 9 oktober 2025

Behandeld door Saskia van der Zee

Onderwerp Reactie op brief en zwartboek namens bewonersinitiatief Adem Vrij

Geachte Derya de Laat-Deveci en Gert Jan Bakker,

Hartelijk dank voor de brief en het Zwartboek dat jullie namens het bewonersinitiatief Adem Vrij aan het IJ aan ons hebben gestuurd. Het is zorgwekkend om te lezen welke hinder, bezorgdheid, stank en gezondheidsklachten jullie ervaren.

Maatregelen om de uitstoot van ICL en de stankoverlast te beperken zijn hard nodig. Zoals jullie weten heeft de gemeente geen vergunningverlenende of toezichthoudende rol bij ICL. De OD-NZKG werkt dagelijks met een team mensen aan het aanscherpen van de vergunning. We betreuren het juridisch verzet van ICL in dit proces en ondersteunen de OD waar mogelijk.

De beantwoording heeft wat vertraging opgelopen. De reden hiervoor is dat we eerste alle beschikbare gegevens over longkanker in Amsterdam-Noordwest en de mogelijke oorzaken daarvan hebben verzameld en beoordeeld. Vervolgens hebben we de mogelijkheden voor het doen van verder onderzoek naar de oorzaak van de hoge incidentie van longkanker besproken met onderzoekers van twee andere instanties, het RIVM en Integraal Kankercentrum Nederland (IKNL). Daarnaast hebben wij binnen de GGD gezocht naar historische cijfers over rookgedrag in Amsterdam.

Op 12 juli 2025 hebben jullie aanvullende vragen gesteld aan de wethouders Scholtes en Van Weyenberg. Deze vragen en de vragen uit jullie brief aan ons richten zich vooral op het hoge percentage longkanker in Amsterdam-Noordwest, het nut van luchtmetingen en de risico's van cumulatie. In deze brief gaan we daar nader op in. In de bijlage vinden jullie aanvullende informatie.

Longkanker in Amsterdam-Noordwest

Zoutzuur, de belangrijkste door ICL uitgestoten stof, kan tot gezondheidsklachten leiden maar wordt niet als kankerverwekkend beschouwd. Ik begrijp echter jullie zorgen over de hoge incidentie van longkanker in Amsterdam-Noord en dan vooral het westelijk deel van Amsterdam-Noord. Longkanker is een ernstige ziekte met een slechte prognose en een enorme impact op zowel patiënten als hun naasten. Met experts van het RIVM en het IKNL hebben we de mogelijkheden voor nader onderzoek besproken.

Onderzoek

Roken is veruit de belangrijkste risicofactor voor het ontstaan van longkanker. Leefstijlfactoren zoals roken zijn echter niet op individueel (patiënt) niveau geregistreerd.

Om toch meer inzicht te krijgen in de rol van roken aan het ontstaan van longkanker, gaan we onderzoeken welke typen longkanker in Amsterdam-Noordwest voorkomen. Daarvoor hebben we gegevens opgevraagd bij het IKNL. Daarbij kijken we onder meer naar het aantal patiënten met kleincellige en niet-kleincellige longkanker en naar het voorkomen van de zogenaamde EGFR mutatie. Longkanker met een EGFR-mutatie komt relatief vaak voor bij niet-rokers. Deze mutaties worden door het IKNL sinds 2015 geregistreerd. Dat geeft iets meer inzicht of roken de belangrijkste factor is en in het aandeel van andere factoren dan roken. Dit onderzoek loopt nog. Naar verwachting kunnen we jullie eind 2025/begin 2026 informeren over de resultaten.

Meer informatie over longkanker en de factoren die daaraan bijdragen staat in de bijlage.

Luchtmetingen

Luchtmetingen in de woonwijk naar de stoffen die ICL uitstoot hebben geen meerwaarde. Zoutzuur, de belangrijkste stof die ICL uitstoot, is in de buitenlucht niet goed te meten. De beschikbare meetmethoden zijn daarvoor niet gevoelig genoeg, de detectielimiet is te hoog. Zoutzuur is overigens met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet de stof die de stankklachten veroorzaakt. Dat zijn vooral mercaptanen, zwavelhoudende verbindingen, die ook door ICL worden uitgestoten. Deze stoffen leiden al bij hele lage concentraties tot geuroverlast. Maar ook voor deze stoffen geldt dat de meetmethoden die hele lage concentraties niet kunnen oppikken. De menselijke neus is een veel gevoeliger instrument. Daarnaast kan er voor geen enkele stof een 1:1 relatie gelegd worden met de uitstoot van ICL of een ander bedrijf. Het enige dat zonneklaar vastgesteld kan worden in de wijk is stank met het instrument dat daarvoor het meest gevoelig is: jullie neuzen. Er is geen twijfel dat er stankoverlast is in jullie wijk. Dat blijkt ook uit het percentage mensen in Amsterdam-Noord (4%, tegen 1% gemiddeld in Amsterdam) dat in de [GGD gezondheidsmonitor van 2024](#) (zoek op 'geur') aangeeft ernstige geurhinder te hebben.

Los van de technische beperkingen van de metingen is er, ook voor stoffen die we wel kunnen meten, helaas nooit een 1:1 koppeling te maken tussen de concentratie in de lucht en de uitstoot van een fabriek. Luchtverontreiniging wordt continu aan- en afgevoerd vanuit andere windrichtingen en de gemeten stoffen kunnen ook van andere bedrijven afkomstig zijn. Ook zijn er geen wettelijke normen voor de maximale concentratie van de belangrijkste door ICL uitgestoten stoffen in de buitenlucht. Wettelijke normen zijn er wel voor de lucht die de schoorsteen. Metingen

moeten daarom in de schoorsteen plaatsvinden, zodat er geen discussie mogelijk is over de bron. Bij ICL gebeurt dat al.

Wat voor metingen in woonwijken zijn wel zinvol?

Jullie vragen in de brief aan de wethouders van 12 juli welke stoffen wél zinvol gemeten kunnen worden in woonwijken. Dat zijn de stoffen die in heel Amsterdam (en elders) verantwoordelijk zijn voor de grootste ziektelast: fijn stof en stikstofdioxide (NO₂). De industrie draagt hier ook aan bij, maar in veel mindere mate dan bijvoorbeeld verkeer. De concentraties fijnstof en NO₂ zijn in Amsterdam-Noord niet hoger dan elders in Amsterdam. We meten NO₂ in het westelijk deel van Amsterdam-Noord op 10 locaties <https://maps.amsterdam.nl/no2/>. Fijn stof meten we op 7 locaties in Amsterdam, ook in het oostelijk deel van Amsterdam-Noord (Nieuwendammerdijk).

De luchtkwaliteit in Nederland, en dus ook in Amsterdam-Noord, wordt niet alleen gemeten maar ook berekend. In het rekenmodel is de uitstoot van alle bekende bronnen opgenomen, ook die van de industrie. Op basis daarvan ontstaan kaarten die op de Atlas Leefomgeving te vinden zijn: [Kaarten | Atlas Leefomgeving](#). In de bijlage wordt de blootstelling aan fijn stof en NO₂ samengevat.

Cumulatie van stoffen

Er zijn tienduizenden chemische stoffen in omloop. Van slechts een klein aantal is de gecombineerde werking onderzocht. Zo is er veel bekend over de gecombineerde blootstelling aan fijn stof en NO₂, de voor de gezondheid belangrijkste stoffen.

Onderzoek naar cumulatie van stoffen uit de industrie is onderdeel van de actie-agenda industrie en omwonenden (zie kopje hieronder). Daarbij zijn experts van adviesbureaus, RIVM, GGD-en (inclusief de GGD Amsterdam) en Omgevingsdiensten betrokken. In december worden de resultaten naar de Kamer gestuurd.

Uitstoot industrie als volksgezondheidsprobleem

Op 15 maart 2024 is de actieagenda Industrie en Omwonenden gepubliceerd¹. De actieagenda is door het Ministerie van I&W opgezet naar aanleiding van het in 2023 verschenen rapport Industrie en Omwonenden van de Onderzoeksraad voor Veiligheid² (OVV). De OVV concludeert daarin dat de gezondheid van omwonenden van industrie onvoldoende wordt beschermd met het huidige milieubeleid. In de actieagenda zijn 15 acties opgenomen om de gezondheid van omwonenden van industrie beter te beschermen.

De GGD Amsterdam is als deelnemer aan de landelijke 'GGD projectgroep Industrie' nauw betrokken bij de actieagenda. Daarnaast zijn we betrokken bij allerlei werkgroepen en themagroepen van rijk, provincie en gemeente waarin we continu hameren op het belang van strengere regelgeving om de uitstoot te beperken. Toch zullen al deze inspanningen op korte termijn niet leiden tot

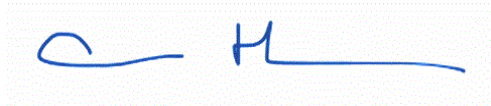
een oplossing voor de overlast van ICL. De enige die dat kan oplossen is het bedrijf zelf, daartoe gedwongen door de provincie Noord-Holland en de OD-NZKG.

¹ [Actieagenda Industrie en Omwonenden | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

Zorgen over de gezondheid

De zorgen over de voortdurende overlast, stankhinder, gezondheidsklachten en bezorgdheid in Amsterdam-Noord gaan mij en onze medewerkers aan het hart. Ik voel me als directeur publieke gezondheid verantwoordelijk voor de gezondheid van alle Amsterdammers. Onze experts en ik blijven samen met de wethouder Zorg, maar ook via landelijke gremia, een vinger aan de pols houden in dit specifieke dossier. Laten we hopen dat er binnenkort een einde komt aan de overlast.

Met vriendelijke groet, mede namens onze specialist luchtkwaliteit Saskia van der Zee,

Anna van der Hulst

² [Industrie en Omwonenden - ovv \(onderzoeksraad.nl\)](https://onderzoeksraad.nl)